

Η Παύλεια Θεολογία

Παύλος και οι άλλες ομάδες του αρχέγονου χριστιανισμού

Αικατερίνη Τσαλαμπούνη
Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Παύλος και οι άλλες ομάδες του αρχέγονου χριστιανισμού

Περιεχόμενα ενότητας

1. Εισαγωγικά
2. Οι ελληνοιστές
3. Παύλος κι ελληνοιστές
4. Το παράδειγμα του τίτλου Μεσσίας/ Χριστός
5. Ο Παύλος και οι ιουδαϊζοντες
6. Ο Παύλος και η ιεροσολυμίτικη κοινότητα
7. Ο Παύλος και η λογεία
8. Συμπερασματικά

Παύλος και οι άλλες ομάδες του αρχέγονου χριστιανισμού

Εισαγωγικά

- Ο Παύλος δεν ίδρυσε τον Χριστιανισμό – συνέβαλε όμως ουσιαστικά στη διαμόρφωσή του
- Ο ίδιος δέχθηκε επιδράσεις από συγκεκριμένες ομάδες του αρχέγονου Χριστιανισμού και διδάχθηκε από άλλους
- Είναι προφανές από τα κείμενά του ότι διαλέχθηκε με διάφορες ομάδες της αρχαίας Εκκλησίας κι ήρθε σε αντιπαράθεση με συγκεκριμένες τάσεις

Οι ελληνιστές

- Μαρτυρούνται στις Πράξεις
- Χριστιανοί εξ Ιουδαίων μάλλον από τη Διασπορά – μιλούν ελληνικά – αρχικά στην Ιερουσαλήμ
- Βασικά σημεία της διδασκαλίας τους:
  - Ο Θεός ως δημιουργός -> το άνοιγμα στα έθνη
  - Το κήρυγμα για τον Ιησού: ευαγγέλιο
  - Προκρίνεται ο χριστολογικός όρος «Χριστός» αντί εκείνου του Υιού του Ανθρώπου
  - Σωτηρία σε δύο επίπεδα: στο παρόν και στο μέλλον
  - Υιοθετείται ο όρος «εκκλησία» για να περιγραφεί ο νέος λαός του Θεού
  - Έμφαση στο ρόλο του Πνεύματος
  - Βάπτισμα / κυριακόν δείπνον
  - Κριτική στάση απέναντι στο Νόμο
  - Άνοιγμα προς τα έθνη

Παύλος κι ελληνιστές

- Ο Παύλος έρχεται σε επαφή μαζί τους στην Αντιόχεια
- Ωστόσο επαφές και με την αραμόφωνη κοινότητα των Ιεροσολύμων
- Η επιρροή τους στη σκέψη του Παύλου εντοπίζεται στα εξής:
  - Σε χριστολογικούς προσδιορισμούς
  - Στην ιδέα του Θεού ως δημιουργού
  - Στη διδασκαλία του Παύλου για το βάπτισμα και το κυριακό δείπνο
  - Στη στάση απέναντι στον Νόμο και στους εθνικούς
  - Στην εικόνα της Εκκλησίας

Το παράδειγμα του τίτλου Μεσσίας/ Χριστός 1/2

- 383 φορές απαντά ο όρος στο corpus paulinum
- Στον Παύλο ο όρος «Χριστός» - στις περισσότερες περιπτώσεις κύριο όνομα κι όχι τίτλος
- Ό όρος διατηρεί το μεσσιανικό του περιεχόμενο (βλ. Ρωμ 1,3-4)
- Η μεσσιανικότητα του τίτλου «Χριστός» τεκμηριώνεται με παλαιοδιαθηκικά χωρία
- Η απόδοση του ελληνικού τίτλου «Χριστός» στον Ιησού σε συνδυασμό με την παλαιοδιαθηκική τεκμηρίωση γίνεται από τους Ελληνιστές

Το παράδειγμα του τίτλου Μεσσίας / Χριστός 2/2

- Πιθανόν ο όρος μεταβάλλεται σε όνομα από τους Ελληνιστές – μέσα στο πλαίσιο της κηρυγματικής τους δραστηριότητας
- Το όνομα Χριστός συνδέεται με το πάθος και την ανάσταση του Ιησού – η σύνδεση γίνεται στις ιουδαιοχριστιανικές κοινότητες της Παλαιστίνης
- Απόδειξη της προπαύλειας προέλευσης είναι οι διάφοροι ύμνοι που παραθέτει ο Παύλος που φαίνεται να είναι επίσης προπαύλειες (1 Κορ 11,23-26· 15,3β-5· Ρωμ 3,24-26)
- Η χρήση του ονόματος / τίτλου από τον Παύλο αποτυπώνει αυτήν την πορεία εξέλιξης

Ο Παύλος και οι ιουδαϊζοντες 1/2

- Ο Παύλος έρχεται σε αντιπαράθεση με μία ανώνυμη ομάδα χριστιανών οι οποίοι εξακολουθούν να θεωρούν απαραίτητη την τήρηση του Νόμου
- Αμφισβήτηση της αποστολικότητάς του και του κηρύγματός του (ευαγγελίου) –έμφαση στην εκκλησία της Ιερουσαλήμ και στους προϊσταμένους της
- Αναφέρονται περιγραφικά στις 2 Κορ, Γαλ και Φιλ
- Με αυτούς συνδέεται η κρίση στην Γαλατία

Ο Παύλος και οι Ιουδαϊζοντες 2/2

- Για τον Παύλο το ζήτημα είναι πρώτιστα σωτηριολογικό
  - Αμφισβήτηση του σωτηριώδους χαρακτήρα του σταυρού και της ανάστασης του Ιησού Χριστού
  - Παλινδρόμηση σε πρακτικές που οδήγησαν σε αδιέξοδα
  - Ο Νόμος από τη φύση του ως δώρο του Θεού καλός – αποτυχία του ανθρώπου να τον εφαρμόσει
  - Ο Νόμος παιδαγωγός εις Χριστόν
  - Εν Χριστώ πραγματικότητα: χάρις και ελευθερία
  - Πίστις Ιησού Χριστού
  - Οι Χριστιανοί πραγματικοί απόγονοι του Αβραάμ
  - Αποδέσμευση της Διαθήκης από τον Νόμο

Ο Παύλος και η ιεροσολυμίτικη κοινότητα

- Ο Παύλος διατηρεί σχέσεις με την κοινότητα των Ιεροσολύμων από πολύ νωρίς (Γαλ 1,18)
- Πιθανόν παραλαμβάνει από τους αποστόλους μέρος του κηρύγματος του Ιησού (1 Θεσ 4,15· Γαλ 1,19· 4,4· 11,2· 1 Κορ 7,10· 15,3-7· Ρωμ 1,3)
- Το ζήτημα της ιεραποστολής στους εθνικούς -> «Αποστολική Σύνοδος»
- Ο ρόλος της ομάδας του Ιακώβου στην ένταση στην Αντιόχεια (Γαλ 2,11 εξ.)
- Η ομάδα του Κηφά στην Κόρινθο

Ο Παύλος και η λογεία

- Προσπάθεια του Παύλου να συγκεντρώσει βοήθεια για την κοινότητα της Ιερουσαλήμ: Γαλ 2,10· Ρωμ 15,26-27· 2 Κορ 8,4.23· 9,3.13· Ρωμ 15,26
- Ο χαρακτήρας της λογείας όχι μόνο ανθρωπιστικός αλλά και βαθύτατα θεολογικός:
  - Σύνδεση με την Ιερουσαλήμ ως μητέρα-εκκλησία
Εκπλήρωση των προφητικών λόγων για τον κεντρικό ρόλο της Ιερουσαλήμ κατά τα έσχατα
  - Συμφιλίωση με την ιουδαιοχριστιανική πτέρυγα του αρχέγονου Χριστιανισμού (κοινωνία)

Συμπερασματικά

- Ο Παύλος σε διάλογο με τις διάφορες ομάδες μέσα στον αρχέγονο Χριστιανισμό
- Συχνά υπάρχουν στοιχεία σύγκρουσης
- Η επίδραση στη σκέψη του της ομάδας των Ελληνιστών
- Ο διάλογος κι η αντιπαράθεση έχουν ένα σαφές ιδεολογικό υπόβαθρο

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μουρατίδου Αναστασία
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2013-2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

